

Βίος & έργα του αγ. Στεφάνου του Μ. Ηγεμόνος της Μολδαβίας (1434 - 02/07/1504)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο πανένδοξος ηγεμών της Μολδαβίας Στέφανος, γεννήθηκε το 1434 από ευσεβείς χριστιανούς, τον Μπογδάνο Βόντα, γιο του Αλεξάνδρου του Καλού, από το γένος των Μουσάτ, και από την Όλτεα Μαρία, που καταγόταν από το γένος των Μπασαράμπ. Η μητέρα του Μαρία, μετά τον απάνθρωπο θάνατο του ανδρός της στο Ρεουσένι, έφόρεσε μαύρα ρούχα και παρακαλούσε αδιάκοπα τον Θεό για την μακαρία ανάπαυσι του ευσεβούς ηγεμόνος και ανδρός της και για την προστασία του γιου της Στεφάνου.

Ο νεαρός Στέφανος, ως άξιο βλαστάρι ηγεμονικής οικογενείας, έλαβε από την νεότητά του μία θεμελιώδη παιδεία στο κατάλληλο πνεύμα της πατροπαράδοτου πίστεως, του σεβασμού στις μνήμες των ηρώων και στα έθιμα του έθνους, και εκπαιδεύθηκε στον χειρισμό των όπλων εκείνης της εποχής. Σαν γόνος «μακαρίων βλαστών», που προήρχοντο από τα γένη των Μουσάτ και των Μπασαράμπ, είχε, λοιπόν, άγιες ρίζες και αξιώθηκε να έχη και καλούς παιδαγωγούς, από τους όποιους διδάχθηκε τον «Νόμο» της θρησκείας και του έθνους. Στηρίχθηκε επάνω σ' αυτόν τον «Νόμο» με εμπιστοσύνη και τον εκράτησε σ' όλη την ζωή του.

Η παράδοσις λέγει ότι ο μέλλων να γίνη ηγεμών της Μολδαβίας επήγαινε από την

νεότητά του ακόμη στον όσιο Δανιήλ τον Ησυχαστή -μερικές πηγές λένουν ότι ήτο και μακρινός συγγενής του-, γεγονός το οποίο εξηγή σαφώς την εμπιστοσύνη που είχε ο Στέφανος στον όσιο Δανιήλ, από τον οποίο είχε πάρει εκλεκτή διδασκαλία και σοφές πνευματικές συμβουλές. Πάνω από όλα όμως διδάχθηκε από το παράδειγμα του Οσίου, την αρετή των αρετών, τον φόβο του Θεού, που ταξίδευσε από το βάθος των αιώνων και έφθασε μέχρι την εποχή του.

Μετά την φοβερή εκείνη νύκτα στην πόλι Ρεουσένι, όπου εσκότωσαν άνανδρα τον πατέρα του Αλέξανδρο, παρέμεινε ο Στέφανος ορφανός από πατέρα. Όπως ήτο ταραγμένος και αβοήθητος, επήγε μόνος του στον ησυχαστή Δανιήλ για να τον εμπύχωση και να τον διδάξη την δυνατή πίστι στον Θεό και την ελπίδα ότι θα έλθουν στην ζωή του καλύτερες ημέρες. Μετά από μία δύσκολη περιπλάνησι προς τα σύνορα της Μολδαβίας, σε κατάλληλο καιρό, με την βοήθεια του Θεού επανήλθε στην πατροπαράδοτη περιοχή του και, μετά από δύο πολεμικές επιχειρήσεις, κατέλαβε τον ηγεμονικό θρόνο της Σουτσεάβας το έτος 1457. Στον δρόμο προς την πόλι-έδρα του, επέρασε από το χωριό Μπορζέστι, όπου έζησε στην παιδική του ηλικία, και δέχθηκε την επίδρασι των νεανικών του οραματισμών, για να υπηρετήσει το έθνος και την πατροπαράδοτη πίστι.

Τότε μητροπολίτης Σουτσεάβας ήτο ο σοφός Θεόκτιστος, ο οποίος τον εμπύρωσε στο όνομα του Θεού Παντοκράτορος ενώπιον του λαού και των μελών της ηγεμονίας του. Όλοι, όσοι ήσαν τότε κοντά του, μεγάλοι σύμβουλοι, κληρικοί, έμποροι και όλος ο λαός, εφώναξαν με μία φωνή: Έις πολλά έτη από τον Θεό να ηγεμόνευση η μεγαλειότης σου». Και πράγματι, πολλά και ευλογημένα ήσαν τα χρόνια που ηγεμόνευσε, περίπου μισός αιώνας, με σοφία και θυσίες υπέρ της πίστεως και του λαού του.

Στην μακροχρόνια και καρποφόρα περίοδο της ηγεμονίας του, ο Στέφανος ο Μέγας απέδειξε με ακρίβεια ότι προοριζόταν να γίνη από τον Θεό δικό Του σκεύος εκλεκτό. Από το ένα μέρος σεβάσθηκε με ευλάβεια το παρελθόν, παρά τους κόπους και τις ταραχές που είχε. Από το άλλο μέρος άφησε ανοικτή στον κόσμο την καρδιά του και τους εχάρισε τον χρόνο του. Υιοθέτησε και άλλους πρίγκηπες για την ηγεμονία του, γνωρίζοντας ότι δεν θα έφθανε χωρίς αυτούς η συμβουλή του στους κυβερνήτες του. Έτσι, θα μπορούσε να ικανοποιή καλύτερα τις ανάγκες του απλού λαού, οι οποίοι στις δύσκολες στιγμές αποδεικνύονταν σπουδαίοι στρατιώτες υπερασπίζοντας την πατρίδα. Εγγύησις σ' όλα τα πράγματα δεν μπορούσε να είναι άλλο τίποτε, παρά η ακλόνητη πίστις του στον Θεό και ο σεβασμός στο καθήκον του να υπηρετή το έθνος.

Ο ευλαβής ηγεμών Στέφανος ήτο ένας συνετός φύλακας της μνήμης των ιστορικών γεγονότων του έθνους. Ακόμη αναδείχθηκε ένας μεγάλος κτίτορας και

ανακαινιστής ιδρυμάτων της χώρας. Εξ ἴσου θυσιάσθηκε για την πατρώα Ορθόδοξη Εκκλησία και για την διαφύλαξι των πατρογονικών συνόρων του έθνους. Για όλα αυτά, η χριστιανική κοινότης της Μολδαβίας και οι χρονογράφοι της εποχής του ετοποθέτησαν με ταπείνωσι και ευγνωμοσύνη στην κεφαλή του το φωτοστέφανο της αγιότητος, προσφέροντας του την πρέπουσα δόξα, μετά το τέλος της ζωής του.

Όχι μόνο για την χώρα της Μολδαβίας, αλλά και για ολόκληρη την νοτιοανατολική Ευρώπη, το δεύτερο ήμισυ του 15ου αιώνας, όταν αυτό το εκλεκτό σκεύος του Θεού, κυβερνούσε με ανεξάντλητες ικανότητες, ήτο μία ιστορική περίοδος ταραγμένη από απειλητικές επαναστάσεις. Τέσσερα χρόνια πριν από την άνοδο του Στεφάνου του Μεγάλου στον θρόνο της Μολδαβίας, δηλ. το 1453, η κατάκτησις της Κωνσταντινουπόλεως από τους μουσουλμάνους, δημιουργούσε μια πληγή στο πρόσωπο και στην καρδιά του Χριστιανισμού, και ένα κίνδυνο, ο οποίος δεν ημπορούσε να αφήση αναπαυμένο τον λογισμό αυτού που ήθελε να αγρυπνή με τον τίμιο σταυρό στο χέρι και με την σπάθη στο άλλο. Ο κίνδυνος ήδη είχε χτυπήσει στην «Πόρτα του Χριστιανισμού».

Στην αρχή της ηγεμονίας του ευσεβούς ηγεμόνος Στεφάνου, οι ρουμανικές χώρες, και ιδιαίτερα η Μολδαβία, αποτελούσαν ένα βασικό στήριγμα για την ενίσχυσι της Ορθοδοξίας. Ο μολδαβός ηγεμών προσέφερε ουσιαστική βοήθεια και πολλές δωρεές στο Άγιον Όρος και σ' ολόκληρο τον Χριστιανισμό της Ανατολής. Η ιστορία μνημονεύει με λεπτομέρεια τις ευεργετικές σχέσεις που είχε με την Οχρίδα, την Σερβία, το Κίεβο και την Μόσχα.

Υποστηριζόμενος από τον μητροπολίτη της Μολδαβίας Θεόκτιστο, από τον «Γέροντα» τον Γεώργιο, από τους εντοπίους επισκόπους, τους κληρικούς και ολόκληρο τον λαό, ο Μέγας Στέφανος κατέβαλε μεγάλες και κοπιαστικές προσπάθειες, για να διατηρήση και να μεταλαμπαδεύση την πατρογονική κληρονομιά, την Ορθοδοξία, την πνευματικότητα, τον πολιτισμό, την τέχνη αλλά και την πολιτική οργάνωσι. Η αυτόχθονη κληρονομιά, αλλά ακόμη και η ανώτερη πνευματική κληρονομιά του Βυζαντίου, διά της αρετής και της ορθοδόξου πνευματικής ζωής του ηγεμόνος της Μολδαβίας αγίου Στεφάνου, μεταπλάσθηκε και μεταμορφώθηκε σε ένα δεύτερο «Βυζάντιο», διατηρώντας τα αναμφίβολα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της.

Από τα πρώτα ακόμη χρόνια της ηγεμονίας του ο Μέγας Στέφανος, έβλεπε ότι οι κίνδυνοι στα σύνορα της χώρας του ήσαν απειλητικοί. Μετά την πτώσι της Κωνσταντινουπόλεως, ο τουρκικός στρατός επλησίασε τις όχθες του ποταμού Δουνάβεως ζητώντας να ανοίξη δρόμο για την ημισέληνο προς το βάθος της Ευρώπης. Τον ίδιο ζήλο επέδειξαν και για τις πόλεις της Ιταλίας, της Γαλλίας, τις

πεδιάδες του Ρήνου, και για τα τείχη της Βιέννης. Από πλευράς γεωγραφικής η Μολδαβία κινδύνευε από τους Οθωμανούς περισσότερο από όσο οι άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Οπότε ήταν φυσικό ότι, όχι μόνο το έδαφος της χώρας μας κινδύνευε, αλλά και η χριστιανική μας πίστις, η Ορθόδοξη Εκκλησία του Έθνους μας.

Η ευλογία του Θεού ενσαρκώθηκε στην μορφή αυτού του ηγεμόνος, χάρις στην χριστιανική του πίστι και αρετή, και χάρις στην ανδρεία και στην δύναμι του γενναίου μολδαβικού στρατού του. Αυτός αναδείχθηκε τέλειος χριστιανός, μέγας ηγεμών και λαμπρός διοικητής του στρατού, και ακούραστος προστάτης του θείου καθιδρύματος, που είναι η Ορθόδοξη Εκκλησία του έθνους μας. Προστατεύοντας την χώρα από τους Τούρκους και μαχόμενος για την ανεξαρτησία της Μολδαβίας, προστάτευσε και την πατροπαράδοτη Εκκλησία μας και την Ορθόδοξη Πίστι.

Το γεγονός ότι ο Μέγας Στέφανος έφερε εις πέρας μία σειρά νικηφόρων πολέμων δεν αποτελεί κατηγορία για την προσωπικότητά του. Αντίθετα, παρουσίασε την ανεκτίμητη αξία του και τις αρετές του, διότι σε όλες τις μάχες ήτο υποχρεωμένος να προστατεύση την χώρα του από τις επιθέσεις, τις άτακτες εφορμήσεις και τα κατακτητικά σχέδια των Τούρκων, που απέβλεπαν στην ερήμωσι της χώρας και στον αφανισμό του λαού μας. Ακόμη και οι συγκρούσεις των Τούρκων με τους μικρούς ορεσίβιους ηγεμόνες μας εστρέφοντο στην πραγματικότητα εναντίον του ηγεμόνος της Μολδαβίας. Οι μικροί αυτοί ορεσίβιοι κυβερνήτες επιθυμούσαν να συνάψουν συμμαχία μεταξύ τους, για να αντισταθούν δυναμικά στις δυνάμεις του εχθρού.

Ο ηγεμών της Μολδαβίας απέδειξε σε κάθε κίνησί του και σε κάθε δραστηριότητά του την αγάπη του για το έθνος και την τιμή των προγόνων του. Θεμελιώδης επιδίωξί του ήτο η Ορθόδοξη Εκκλησία να είναι δίπλα στους χριστιανούς, δίπλα στον στρατό και ολόκληρο τον λαό. Ο Στέφανος ο ελέω Θεού ηγεμών της Χώρας της Μολδαβίας, εφλέγετο από την αγία πίστι και ήτο εραστής των λόγων του Κυρίου...». Το απόσπασμα αυτό είναι ένα από αναρίθμητα όμοια κείμενα της εποχής του, και περιέχεται στους λόγους του ερημίτου Αββά Δωροθέου του έτους 1475.

Το έτος 1479, κατασκευάζει δυνατά τείχη για την προστασία του φρουρίου Άλμπα. Η σκέψις του κτίτορος είναι να αφιερωθή το έργο αυτό στον Θεό: «Στις ημέρες του αξιοτίμητου και εραστού του Χριστού και Θεού, αξίου ηγεμόνος Στεφάνου..., άρχισε και ετελείωσε το κτίσιμο αυτού του φρουρίου». Στην επιγραφή της μεγάλης εκκλησίας της μονής Νεάμτζ, που ανάγεται στο 1497, διαβάζουμε: «Κύριε Χριστέ, δέχου αυτή την εκκλησία, την οποία έκτισα με την βοήθειά Σου προς δόξαν και τιμήν της αγίας και ενδοξου Αναλήψεώς Σου από την γη στον ουρανό. Και Συ,

Δέσποτα, σκέπασέ μας με το έλεος Σου από τώρα και στους αιώνες των αιώνων. Στέφανος ηγεμών...». Ανάλογη είναι και η σημείωσις από το περίφημο Τετρανάγγελο του 1502: «Στέφανος ο ήγεμών... και εραστής των λόγων του Χριστού, για την αγάπη του Οποίου γράφθηκε αυτό το Τετρανάγγελο και επικαλύφθηκε με μέταλλο και προσφέρθηκε για αιώνια προσευχή... στο Άγιον Όρος...».

Σε μια σελίδα ανθολογίας πανηγυρικών λόγων ενός ορθοδόξου ρουμάνικου βιβλίου διαβάζουμε: «Αλλά γι' αυτό τον ζήλο τον οποίο είχε ο ήγεμών Στέφανος για την ενίσχυσι της Πίστεως, τί έχουμε να ειπούμε; Διότι δεν έδωσε ύπνο στους οφθαλμούς του. Αυτός σκεπτόταν, αυτός εδίκαζε, προς αυτόν ήρχοντο για κάθε βοήθεια: διότι ήθελε η Εκκλησία του Χριστού να μεγαλυνθή και να εξαπλωθή παντού...». Τί μας χρειάζονται όμως αυτά τα λόγια, όταν δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για την πίστι του, με την οποία ποτίσθηκε από τις καθαρές και ανόθευτες πηγές της ενδόξου Εκκλησίας από την παιδική του ηλικία; Και ούτε οι απατηλές αιρέσεις, ούτε η φλόγα της νεανικής ηλικίας, δεν ημπίρεσαν να τον κλονίσουν, καθώς ήτο στερεωμένος επάνω στην πέτρα, που είναι ο Χριστός. Τον Σταυρό του Χριστού πάντοτε αγκάλιαζε στα νεανικά του στήθη, ασπαζόμενος την ζωή Του, είχε δε ακατάπαυστη την ελπίδα του στον αιώνιο Πατέρα, διά του Οποίου κατέβαλε, ενίκησε και κατέστρεψε όλους τους εχθρούς του.

Ο Στέφανος ο Μέγας έγνώριζε και ζούσε εις βάθος την διδασκαλία της Ορθοδόξου Εκκλησίας μας.

Απέδειξε ότι κατανοούσε το βαθύ περιεχόμενό της με την δημιουργία τόσων χριστιανικών έργων, μοναστηριών και εκκλησιών. Η πίστις χωρίς τα έργα, είναι όπως το σώμα δίχως την ψυχή. Γνωρίζοντας λοιπόν την σημασία των έργων, επιδόθηκε με πόθο στα χριστιανικά έργα και κατέβαλε σκληρούς κόπους για να τα αποτελειώση. Και, όσος ήτο ο πόθος για την σωτηρία του, τόση ήτο και η φλογερή προσπάθειά του να αναζητή πάντοτε κατάλληλους τόπους, για να εγκαταστήση τα ιερά καθιδρύματα του Θεού. Αυτός έγνώριζε με σύνεσι ότι τα χριστιανικά έργα είναι σπουδαιότερα από τα κοσμικά. αλλά εάν ο ηγεμών Στέφανος ήθελε κριθή και εκτιμηθή από την ιστορία μόνο για τα κοσμικά έργα του, λίγη θα ήτο η δόξα του· γιατί θα περνούσε ταχέως μέσα στο σκοτάδι της λησμονιάς και θα χανόταν για πάντα.

Αλλά η δόξα του, που είναι αιώνια και ολόφωτη, άγνωστη μέσα στην ζωή του κόσμου, γίνεται μεγαλύτερη με την εκπλήρωσι των εντολών του Χριστού. Έτσι, λοιπόν, όλα τα έργα του Στεφάνου του Μεγάλου είναι θαυμαστά. Ιδιαίτερα είναι καταπληκτικές οι δωρεές του προς τις εκκλησίες και τα μοναστήρια της Εκκλησίας μας. Στην πύλη του παλατιού του υπήρχε η παράσταση της δικαιοσύνης

που καθόταν σαν βασίλισσα στον θρόνο και ήτο χάρισμα του Θεού. Αυτή η δικαιοσύνη του Θεού κυβερνούσε το παλάτι του και όλοι οι άλλοι, και ολόκληρη η χώρα, με πρώτο τον ηγεμόνα, έπρεπε να υποτάσσονται σ' αυτήν. Εγνώριζε ο Ηγεμών πόσο δύσκολο είναι ένας κυβερνήτης να είναι δίκαιος, αλλ' επειδή ακριβώς είναι τόσο δύσκολο, είναι και πολύ ένδοξο.

Ο Στέφανος ο Μέγας απέδειξε ότι εγνώριζε να νικά την υπερηφάνεια, αλλά και να συντριβή τους εχθρούς με το φυσικό του σθένος. Από το άλλο μέρος εγνώριζε ότι όχι με το σπαθί, αλλά με την προσευχή, όχι με τα στρατόπεδα, αλλά με την Εκκλησία πρέπει να νικάται ο κακός λογισμός. Ποιος θα ήμπορούσε να πιστεύση, εάν δεν είχαν έτσι τα πράγματα, ότι μία μικρή χώρα, όπως η Μολδαβία, θα ήμπορούσε να νικήση εκείνη την αυτοκρατορία των Τούρκων, η οποία πολλούς θρόνους κατέβαλε; Δεν φαίνεται καθαρά, όπως στο φως της ημέρας, ότι αυτή η νίκη προέρχεται από την καλωσύνη του Ουρανίου Βασιλέως Χριστού;

Γεμάτη από πνευματικά νοήματα είναι η παράκλησις του αγίου Στεφάνου του Μεγάλου, στο κάτω μέρος της σημαίας με την οποία νικούσε τους Τούρκους. Η σημαία αυτή είχε ζωγραφισμένη την μορφή του αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου να σκοτώνει με το δόρυ του ένα πολυκέφαλο δράκοντα. Ιδού λοιπόν τί έχει γραφτεί κάτω από την μορφή του αγίου Γεωργίου: «Ω, τροπαιοφόρε και γενναιόψυχε Μεγαλομάρτυς Γεώργιε, ο οποίος στις ανάγκες και δυστυχίες είσαι ταχύς προστάτης και βοηθός, και χαρά ανεκκλήλητη στους εν θλίψεσι ευρισκομένους, δέξου και από μένα αυτή την προσευχή του ταπεινού δούλου Σου, κυρίου Στεφάνου Ηγεμόνος, που είναι με το έλεος του Θεού ήγεμών της χώρας της Μολδαβίας...».

Εκτός από τους γενναίους βραχίονες και την σοφία των σκέψεων του, πάντοτε έστολίζετο με τις αρχές της δικαιοσύνης, της καλωσύνης και της ταπεινώσεως. Ουδέποτε λυπήθηκε η φοβήθηκε την ζωή του. Με το σπαθί στο χέρι στεκόταν ατρόμητος μπροστά στον θάνατο, για να υπεράσπιση την πατρίδα και την θρησκεία των προγόνων του. Και με τα πόδια του στεκόταν επάνω στην πέτρα, που είναι ο ίδιος ο Χριστός.

Μετά από κάθε μάχη, έτρεχε με τα χέρια υψωμένα σε κάποιο Ιερό Βήμα του Θεού, γονάτιζε και έκραζε από τα βάθη της καρδιάς του: «Συ ένίκησες, Κύριε. Σε Σένα ανήκει η νίκη...». Ο γενναίος Στέφανος γινόταν γενναιότερος έχοντας και την προσευχή του Ιησού στα χείλη του. Ακόμη και σε περίπτωσι ήττας, στον Θεό έτρεχε, στον απάτητο τόπο από τα ανθρώπινα ίχνη... Στον Γέροντά του, τον ησυχαστή Δανιήλ, λαχταρούσε να φθάση. Και ξεκινώντας με τον γενναίο στρατό του μέσα από βουνά και ρουμάνια, με δάκρυα στα μάτια, ερχόταν στον Γέροντά του, που κατοικούσε τότε στην πέτρινη σπηλιά του, έξω από το χωριό Πούτνα:

«Πάτερ, προσευχήσου να νικήσουμε». Και φεύγοντας είχε την πληροφορία μέσα του ότι η νίκη δεν θα είναι των εχθρών, αλλά δική του, του Γέροντά του, του Χριστού...

Ο όσιος Γέρων, κάθε φορά που προσέτρεχε σ' αυτόν ο ηγεμών ανήσυχος για το μέλλον της χώρας του, λόγω του τουρκικού επεκτατισμού, τον ενεθάρρυνε και τον συμβούλευε να προστατεύη την χώρα και τον Χριστιανισμό από τα χέρια των απίστων. Μάλιστα, μετά από προσευχή, του επιβεβαίωσε ότι, εάν θα κτίζη, μετά από κάθε μάχη και μία εκκλησία η ένα μοναστήρι, πάντοτε, σε όλους τους πολέμους θα νικά. Έκανε υπακοή ο Μέγας Στέφανος στον Γέροντά του. Έτσι, στην μακροχρόνια περίοδο της ηγεμονίας του διεξήγαγε 47 νικηφόρους πολέμους και έκτισε 48 εκκλησίες και μοναστήρια στην Μολδαβία, τα οποία διατηρούνται μέχρι σήμερα, σαν ισχυρά προπύργια και αδιάψευστοι μάρτυρες της συμμαχίας του Θεού, ανέπαφα από την φθορά του χρόνου. Μερικοί ιεράρχες της Εκκλησίας υπεγράμμισαν το γεγονός ότι οι ανυψούμενες προς τον ουρανό προσευχές των λειτουργών τόσων ιερών Θυσιαστηρίων διά μέσου τόσων αιώνων, ασφαλώς θα εχάρισαν και την άφεσι των αμαρτιών του αξιομακαρίστου κτίτορός των, του αγίου Στεφάνου του Μεγάλου.

Ο Στέφανος ο Μέγας και άγιος, με την πίστι και την προσευχή του στον Χριστό και με την γενναιότητά του, προστάτευσε την χώρα του από τους Τούρκους, που δεν έπαυσαν σ' όλη την μακρά περίοδο της ηγεμονίας του να κάνουν πολέμους και ακάθεκτες εφορμήσεις για να καταλάβουν την πλούσια χώρα του. Κυβέρνησε το κρατίδιό του με σοφία και σύνεσι και, όσο ζούσε, η ευτυχία του λαού του ήτο εμφανής και όλα τα έργα του τα επεσφράγιζε με την πίστι του στον Χριστό.

Στο μοναστήρι Πούτνα διατηρούνται με περισσή ευλάβεια μερικά ιερά αντικείμενα του ενδόξου παρελθόντος του ηγεμόνος Στεφάνου. Ένας σταυρός με χειρολαβή, η τρίπτυχη Δέησις, τρεις άγιες εικόνες, ιερά λειτουργικά αντικείμενα, τα οποία μετέφερε οπωσδήποτε στα ταξιδιά του, εντός και εκτός της χώρας του, και στις πεδιάδες των μαχών, χωρίς ποτέ ν' αποχωρίζεται απ' αυτά.

Τα χρονικά και οι τοπικές παραδόσεις μαρτυρούν ότι ο ηγεμών Στέφανος από καιρού εις καιρόν μετέβαινε από την πρωτεύουσα της χώρας του Σουτσεάβα, στην μονή Πούτνα, που ήτο δικό του κτιτορικό έργο, συνοδευόμενος από μερικούς αυλικούς του. Εκεί έμενε λίγο καιρό η περνούσε σαν προσκυνητής. Προσευχόταν μυστικά ή συμμετείχε στην Θεία Λειτουργία με την αδελφότητα της μονής. Ενήστευε στον καιρό των εκστρατειών και μαχών του, ζητώντας από τους αυλικούς, τους συμβούλους και στρατιώτες του να κάνουν το ίδιο... Με βαθειά ευλάβεια και θείο φόβο ελάμβανε τα πανάχραντα και ζωοποιά άγια Μυστήρια. Ήτο ελεήμων και ακούραστος σύμβουλος των υπηκόων του, βοηθώντας τους στις

δυστυχίες τους και ανορθώνοντάς τους στις αδυναμίες τους.

Τα έργα του τον ανέδειξαν μέγα, διότι γνώριζε πλήρως τον ρόλο του «ως προστάτου της Ορθοδοξίας» στην Μολδαβία και, ακόμη, έξω από τα σύνορά της. Αυτά διαβάζουμε με μεγάλη σαφήνεια στην επιστολή που απηύθυνε στις 25 Ιανουαρίου 1475 σε μερικούς χριστιανούς πρίγκηπες της Ευρώπης, μετά από κάποια νίκη του εναντίον των Τούρκων, δίπλα στην πόλη Βάσλουϊ. Στην μάχη αυτή η μητέρα του σουλτάνου έλεγε. Οι Τούρκοι στρατιώτες, δεν έπαθαν πουθενά αλλού μια τέτοια καταστροφή, όπως στην μάχη αυτή». Ο Τούρκος χρονικογράφος Σεδ Εντίν έγραφε: «Ήτο μία φοβερή πολεμική σύρραξι και λίγο έλειψε να κοπούν οι στρατιώτες μας κομμάτια κομμάτια. Μόνο ο Σουλεϊμάν πασάς κατώρθωσε με μεγάλη δυσκολία και γλίτωσε διά της φυγής». Σ' αυτή την επιστολή ομολογεί την πίστι και τα έργα, την βαθειά του αγάπη για τον Χριστό και ζητεί την βοήθειά τους για μελλοντικές αντιστάσεις κατά των Τούρκων προς διάσωσι και διαφύλαξι γενικά του Χριστιανισμού. «Εμείς, ο ηγεμών Στέφανος, σας λέγομεν ότι ο ανάξιος βασιλεύς των Τούρκων ήτο πολύ καιρό, και είναι ακόμη, ο καταστροφεύς ολοκλήρου του Χριστιανισμού, και κάθε ημέρα σκέπτεται πώς θα ημπορέση να μας ύποτάξη και να εκμηδένιση τελείως τον Χριστιανισμό... Ο πασάς έστειλε στην χώρα μας και εναντίον μας μία μεγάλη στρατιά... Ακούοντας και βλέποντας εμείς όλα αυτά, επήραμε το σπαθί στο χέρι και με την βοήθεια του Κυρίου και Θεού μας Παντοκράτορος, εβαδίσαμε εναντίον των εχθρών του Χριστιανισμού. Τους νικήσαμε και τους καταπατήσαμε με τα πόδια μας. Γι' αυτή την νίκη, ας είναι δοξασμένος ο Κύριος μας Ιησούς Χριστός. Η χώρα μας είναι η πόρτα του Χριστιανισμού, την οποία ο Θεός εφύλαξε μέχρι τώρα. Αλλά, εάν αυτή η πόρτα, που είναι η πατρίδα μας, θα καταστραφή -ο Θεός να μας φυλάξη από κάτι τέτοιο- τότε όλος ο Χριστιανισμός της Ευρώπης θα είναι σε μεγάλο κίνδυνο... Εμείς, από την πλευρά μας, υποσχόμεθα μπροστά στην Χριστιανική μας Πίστι και στον όρκο της ηγεμονίας μας ότι θα σταθούμε ανδρείοι και θα πολεμήσουμε μέχρι θανάτου για την Χριστιανική μας Πίστι, δίδοντες και την ζωή μας...».

Παντοτινή προστασία ήτο η αόρατος Δεξιά του Υψίστου Θεού, η οποία ευλόγησε πάντοτε την ζωή και τα έργα του ευσεβέστατου ηγεμόνος της Μολδαβίας. Οι παλαιές ιστορικές παραδόσεις της Μολδαβίας μας μαρτυρούν ότι στην μάχη με την Πολωνία, στα δάση Κοσμίνου, στις 26 Οκτωβρίου 1497, η ευλογία των όπλων ήτο με τον στρατό του μεγάλου ηγεμόνος Στεφάνου. Εκείνη την ημέρα, (ήτο Πέμπτη) πριν από την έναρξη της μάχης, οι ιερείς που συνώδευαν τον στρατό, ελειτουργήσαν πρώτα δίπλα στην ηγεμονική σημαία, και τους αποκαλύφθηκε ότι η νίκη θα είναι του Μεγάλου Στεφάνου. Τους φανερώθηκε σε όραμα, ο Μέγας Μυροβλύτης Δημήτριος, καβάλα στο άλογό του και αρματωμένος σαν ένας γενναίος οπλίτης, για την περιφρούρησι του μολδαβικού στρατού. Άλλη φορά στην πόλι Ρίμνικου-Βίλτσα, ο Μέγας Στέφανος δέχθηκε παρόμοια ουράνια βοήθεια, με την εμφάνισι του αγίου Μεγαλομάρτυρος Προκοπίου. Η επιγραφή της εκκλησίας του χωριού Μιλισαούτσι της Σουτσεάβας, λέγει τα εξής: «Το έτος 1481, στις 8 Ιουλίου, ημέρα της μνήμης του αγίου Μεγαλομάρτυρος Προκοπίου, Στέφανος ο ηγεμών... έκαμε πόλεμο στο Ρίμνικου με τον Μπασαράμπ, τον νέο ηγεμόνα... και ο Θεός εβοήθησε τον ηγεμόνα Στέφανο και ενίκησε... Γι' αυτό ο Μέγας Στέφανος έκτισε από ευγνωμοσύνη αυτή την εκκλησία στο όνομα του αγίου Μεγαλομάρτυρος Προκοπίου...». Η παράδοσις, σημειώνει ο χρονικογράφος Γρηγόριος Ουρέκε, αναφέρει ότι στον καιρό εκείνου του πολέμου, ο Μέγας Στέφανος είδε σε θαυμαστή εμφάνισι τον Μεγαλομάρτυρα Προκόπιο να πετά στον αέρα με το άλογό του και αρματωμένος σαν ένας γενναίος οπλίτης και βοηθός του ηγεμόνος Στεφάνου, δίνοντας την νίκη στους στρατιώτες του.

Ο Τίμιος Σταυρός ήτο πάντοτε το ανίκητο όπλο του ηγεμόνος Στεφάνου και όχι το σπαθί, το οποίο, χωρίς τον Σταυρό του Χριστού, δεν ημπορεί να προστατεύση τον στρατό. Αυτό το γεγονός ενέπνευσε τον ηγεμόνα να κτίση εκκλησία στο Πάτραουτς Σουτσεάβας προς τιμήν του Τιμίου Σταύρου, τα έτη 1500-1502.

Με σκοπό την προστασία της Ορθοδόξου Πίστεως και της πατρίδος, ο άγιος ηγεμών Στέφανος έστειλε μία επιστολή στον μεγάλο αυτοκράτορα της Ρωσίας Ιβάν τον 3ο, στην Μόσχα, στην οποία διαφαίνονται οι πόθοι και οι ανησυχίες του. Υπενθυμίζει στον βασιλέα Ιβάν την ανάγκη μιας σταθεράς ενότητας των χριστιανικών κρατών, για να αντιμετωπίσουν ενωμένοι τον μουσουλμανικό κίνδυνο, που προέρχεται από την Τουρκία και τους Τατάρους. Ο Ηγεμών γράφει με εύλογη ανησυχία ότι η Μολδαβία είναι σε μεγάλο κίνδυνο εξ αιτίας της τουρκικής εισβολής. Κλαίει για την πτώσι της Κωνσταντινουπόλεως, λόγω των αμαρτιών μας, και κλείνει την επιστολή του με μία θλιβερή διαπίστωσι: «Σ' αυτά τα μέρη εγώ παρέμεινα μόνος, ενώπιον ενός τόσο μεγάλου κινδύνου.

Αλλά ο Παντοκράτωρ Θεός δεν με εγκατέλειψε ποτέ».

Το βάρος των ετών, οι αφάνταστες δυσκολίες τόσων πολέμων, η αθεράπευτη πληγή που του δημιουργήθηκε ακόμη από την νεότητά του, σε μια μάχη στο φρούριο Άλμπα, που ονομάζεται ποδάγρα, τον εβασάνιζαν, μα πολύ περισσότερο, δύο χρόνια πριν περάση στην αιωνιότητα, το έτος 1504. Ετελείωσε την ζωή του στην ηλικία των 70 ετών, περιτριγυρισμένος από τους αγαπητούς συγγενείς του, τους συμβούλους του, τους στρατιώτες και ολόκληρο τον λαό, ο οποίος τον τιμούσε σαν Μεσσία. Σε μία ανάγλυφη εικόνα που ευρίσκεται στην ιερά μονή Βατοπεδίου Αγίου Όρους -διότι και εκεί ο Μέγας Στέφανος αριθμείται μεταξύ των κτιτόρων- παρουσιάζεται σαν ένας πρίγκηπας σε νεαρά ηλικία, που στην μορφή του διαφαίνονται οι περιπέτειες μιάς ταραγμένης ζωής. Αλλά ολόκληρη η ζωή και η πολυχρόνια ηγεμονία του, την οποία του χάρισε ο Θεός, ήτο μία συνεχής προσφορά και εκπλήρωσις των καθηκόντων του κατά τον καλύτερο τρόπο.

Όταν αισθάνθηκε ότι πλησιάζει το τέλος του, στις 2 Φεβρουαρίου 1503, ο ευσεβέστατος ηγεμών Στέφανος έγραψε ένα χρυσόβουλλο με την διαθήκη του: «Στο Όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, Τριάδος ομοουσίου και αδιαιρέτου. Ιδού εγώ, ο δούλος του Δεσπότη μου Ιησού Χριστού, Στέφανος, ο ηγεμών της Μολδαβίας με το έλεος του Θεού, κάνω γνωστή τη διαθήκη μου αυτή, σ' όλους εκείνους που θα την διαβάσουν ή θα την ακούσουν διαβάζοντας την από άλλους. Ευδόκησε η ηγεμονία μου με ιδική μου καλωσύνη και την βοήθεια του Θεού και, για μνημόσυνο των αγίων προγόνων μου, πατέρων και προπάππων και για την υγεία και σωτηρία των παιδιών μου, και ενίσχυσα με αυτό το προνόμιο (που περιέχεται στη διαθήκη) το μοναστήρι Πούτνα, που τιμάται στην Κοίμησι της Υπεραγίας Θεοτόκου...».

Η αγάπη του για τον λόγο του Θεού φαίνεται και από την αφιέρωσι σε ένα Τετραυάγγελο στα τέλη της ζωής του. «Στέφανος ο Ηγεμών...κυριευμένος από θείο ζήλο και από αγάπη των λόγων του Χριστού, με ζήλο έδωσε εντολή και γράφτηκε αυτό το βιβλίο». Ο γιος του ηγεμών Μπογδάνος, το Τετραυάγγελο αυτό το επεκάλυψε με περίτεχνο μεταλλικό κάλυμμα, και το έδωσε στην εκκλησία του Χιρλάου, τον Νοέμβριο του 1504. Επέρασε στην Βασιλεία του Θεού, «ο ήλιος της Μολδαβίας» ο άγιος Στέφανος ο Μέγας, στις 2 Ιουλίου 1504.

Αφού τοποθετήθηκε η πλάκα στον τάφο του, που ευρίσκεται μέσα στην κεντρική εκκλησία της μονής Πούτνα, και αφού ανάφθηκε εκεί ακοίμητη κανδήλα, η οποία φωτίζει από τότε και μέχρι σήμερα, δηλαδή 500 χρόνια, ο σεβασμός προς τον Μέγα Στέφανο εκδηλώνεται, από τον καιρό που ζούσε ακόμη, με την ονομασία «Τροπαιοφόρος της Πίστεως» και Αθλητής του Χριστού». Αυτή η ονομασία παραμένει και έγινε γνωστή σ' ολόκληρο τον ρουμανικό λαό.

Η Ιερά Σύνοδος του Ρουμάνικου Πατριαρχείου, το 1992, μετά την πτώσι του κομμουνιστικού καθεστώτος, προέβη στην επίσημη αναγνώρισι Αγίων της, τους οποίους και συναρίθμησε στο συναξάριο της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Οι Άγιοι, που δεν είχαν επισήμως αναγνωριστεί, ήσαν 19. Ο όσιος Γερμανός της Δακίας, ο άγιος ιεράρχης Γελάσιος από το Ριμέτς, ο όσιος Δανιήλ ο Ησυχαστής, ο άγιος ιεράρχης Λεόντιος από το Ράνταουτς, ο όσιος Ιωάννης από το Πρισλόπ, οι άγιοι Μάρτυρες, ο ήγεμών Κωνσταντίνος Μπρινκοβεάνου με τους τέσσερις μάρτυρες γιους του, τον Κωνσταντίνο, τον Στέφανο, τον Ράδο και τον οκταετή Ματθαίο και τον σύμβουλό του Γιαννάκη. Συνεχίζουμε με τον άγιο ιερομάρτυρα Άνθιμο τον Ιβηρίτη, τον άγιο ιεράρχη και ομολογητή Ιωσήφ από το Μαραμούρες, τους αγίους ιερείς και ομολογητές Ιωάννη από το Γκάλες και Μωυσή από το Σιμπιέλ. Τον όσιο Αντώνιο από την Ιέζερ-Βίλτσεα, τον άγιο ιεράρχη Ιωσήφ τον ελεήμονα, μητροπολίτη Μολδαβίας, και τον όσιο Ιωάννη Ιακώβου από την μονή Νεάμτς, ο οποίος ασκήτευσε πολλά χρόνια στην έρημο του Ιορδανού πόταμου και έκοιμήθηκε στην σπηλιά του το έτος 1960. Το άφθαρτο λείψανό του ευρίσκεται στην μονή του αγίου Γεωργίου του Χοζεβίτου. Μεταξύ αυτών συγκαταλέχθηκε και ο ευσεβέστατος ήγεμών Στέφανος ο Μέγας.

πηγή: Αγιασμένες μορφές της Ορθοδόξου Ρουμανικής Εκκλησίας, Μετάφρασις-Επιμέλεια υπό αδελφών Ιεράς Μονής Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους Άθω, Εκδόσεις Ορθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη